

Bónis György

(1914–1985)

Sokoldalú tudós egyéniségek halála több tudományt is fájdalmasan érint. Bónis György eltávó-zása sem csak a régebbi korokat kutató jogtörténészek egyre fogyó taborát sújtja, hanem a tágabb értelemben vett történettudomány és a levéltártudomány művelőit is. Rajtuk kívül azonban tisztelegni kell az elhunyt tudós emléke előtt az irodalomtörténet kedvelőinek is.

Bónis Györgynek fiatalabb éveiben inkább a hazai, idősebb korában főként a külföldi hivatalos megbecsülés jutott osztályrészül. Már a felszabadulás előtt egyetemi katedrához jutott Kolozsvárott, ahonnan a szegedi egyetem Állam- és Jogtudományi Karára került. 1956 után professzori állását levéltárosival cserélte fel, nyugdíjba vonulását követően pedig a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének a munkatársaként dolgozott. Élete második szakaszában ugyanakkor – külföldi publikációi révén – ismertethette főbb kutatási eredményeit szakmája nemzetközi tudományos közvéleményével, s így szerzett tekintélyének köszönhetően a Rendi Gyűlések Története Nemzetközi Bizottsága előbb tagjává, majd alelnökévé választotta.

Bónis György munkásságának dandára a középkori és a koraujkori jogtörténetet öleli fel. Kezdő kutatóként a magyar büntető törvénykönyv első, 1712-es javaslatáról (1934) és a bírósági szervezet III. Károly korabeli megújításáról (1935) értekezett, majd a magyar jogi néphagyományról (1939), a magyar és a székely jogról (1942) publikált a figyelmet felkeltő feldolgozásokat. 1944-ben *Hűbéri-ség és rendiség a középkori magyar jogban* címmel vastag kötetben foglalta össze az egész középkorra kiterjedő addigi kutatásait. 1945 után a jogtörténeten kívül egyes jelesebb történeti személyek is felkeltették kutatói érdeklődését: István király (1956) mellett könyveket írt a Martinovics-féle összeesküvés egyik vezetőjeként kivégzett Hajnóczy Józsefről (1954), majd Nagy Györgyről és az 1914 előtti magyar köztársasági mozgalomról (1962). Mint a Fővárosi Levéltár munkatársa részt vállalt Budapest történetének reprezentatív feldolgozásából, s közreműködött Döry Ferenc törvénygyűjteménye 1301–1457 közötti időszakot felölelő kötetének a befejezésében és publikálásában, valamint más tudományos munkákban. Társzerzőként írt *Egyetemes állam- és jogtörténetéből* (1957) egyetemi hallgatók ezrei merítettek ismereteket, Buda és Pest városoknak a török kiűzése utáni időkben folytatott bírósági gyakorlatáról publikált vaskos könyve (1962) ma is a városi jogszolgáltatás történet egyik alapvető munkájának számít. Kedvenc kutatási témája azonban a középkori jog története és a jogtudó értelmiség bemutatása maradt. Középkori jogunk elemeiről írt könyvében (1972) annak római jogi, kánonjogi és szokásjogi komponenseit tárta fel, a jogtudó értelmiség Mohács előtti magyarországi (1971), valamint középkori nyugat- és közép-európai képviselőit felkutatva (1972) egyben a szó tágabb értelmében vett korabeli irodalom művelőit is bemutatta könyvében. De nemcsak itt került közel az irodalomtörténethez. Nagy olvasottságára támaszkodva szívesen élénkítette írói, költői művekből merített (pl. Chaucer-) idézetekkel jogtörténeti tárgyú feldolgozásait, élete alkonyán az Irodalomtudományi Intézet felkérésére Révay Péterről folytatott kutatásai során pedig olyan személyt állított vizsgálódásai középpontjába, aki nemcsak koronaörként és a magyar királyi koronáról publikált első, önállóan megjelent nyomtatott könyv szerzőjeként írta be nevét a magyar politikai és művelődéstörténetbe, hanem munkája irodalmi értékei is méltók a figyelmünkre.

Bónis György emlékét kegyelettel megőrizzük.

Bertényi Iván